

Informatie over het kunstwerk Tintatorium Plus Ultra (2001) (dia 6 t/m 9)

Informatie van de website <http://dhaps.org/kunstwerken/tintatorium-plus-ultra/>:

“In Adriaan Nettes werk staat de ontwikkeling van een bepaalde gewaarwording bij het publiek voorop. Dit is ook de insteek bij het werk ‘Tintatorium Plus Ultra’.”

Tekst voor de leerlingen:

In (bij) Delfgauw zou een nieuwe wijk worden gebouwd. Er waren in het dorp toen zeshonderd huishoudens. De meeste mensen werkten in de kassen. Veel mensen woonden hier al generaties lang en veel mensen kenden elkaar. Door de nieuwe wijk zou het dorp binnen vijf jaar vijfduizend nieuwe inwoners krijgen! Die mensen wisten natuurlijk niets van Delfgauw, zij waren hier niet geboren.

Kunstenaar Adriaan Nette werd gevraagd om een kunstwerk te maken in de nieuwbouwwijk, die Emerald ging heten. Nette bedacht een manier om iets met die nieuwkomers te doen. Omdat de oude bevolking van Delfgauw leefde van de opbrengst van aarde (de tuinbouw), kwam de kunstenaar op het idee om nieuwkomers te vragen om aarde van hun vroegere woon- of geboorteplek mee te brengen. De aarde, die uit alle delen van de wereld kwam, stopte hij in glazen buizen. Die glazen buizen met aarde deed hij in de bovenrand van een (gegalvaniseerd) ijzeren **observatorium***.

Iedere buis met aarde wijst in de richting van waar die aarde vandaan komt. De naam ‘Tintatorium’ slaat op de verschillende ‘tinten’ (kleuren) van de verschillende handjes aarde in het kunstwerk. En waar komt ‘**Plus Ultra**’ vandaan? Aan het eind van de zeventiende eeuw was er een filosoof (een wetenschapper) die Gottfried Leibniz heette, met een grote verzameling **naturalia**.** Die verzameling kwam nooit af. Elke keer als Leibniz iets nieuws kreeg, wilde hij wéér iets nieuws. Net zoals de wijk Emerald ook elke keer weer nieuwe inwoners zal krijgen. ‘**Tintatorium Plus Ultra**’*** staat zo ook symbool voor de vele nieuwkomers die de wijk nog zal kennen.

** Een observatorium is een 1) Sterrenwacht 2) Uitkijkplaats 3) Uitkijkpost 4) Waarnemingsstation. (Dia 6) Het woord komt van het Latijnse ‘observare’ wat ‘waarnemen’ betekent. ‘Waarnemen’ betekent opmerken, signaleren: je ziet of hoort iets.*

Het woord observatorium wordt vooral gebruikt voor een sterrenwacht, en dan kijk je dus met een telescoop naar de hemel. Maar voor dit kunstwerk is de betekenis ‘waarnemingsstation’ eerder: een plek van waaruit je dingen kunt waarnemen. ‘Waarnemen’ gaat wat verder dan ‘zien’. Je kunt de plekken waar de nieuwkomers vandaan komen niet zien maar misschien zet het kunstwerk je wel aan het denken, als je daar zo staat.

*** Een collectie naturalia is een verzameling dingen uit de natuur. Schelpen, vlinders, botten, gedroogde planten... In de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw was het mode onder rijke mensen om naturalia uit de hele wereld te verzamelen. Die stelden ze tentoon in een naturaliënkabinet (een kabinet is een kast). Ook heel populair was het rariteitenkabinet. ‘Rariteiten’ betekent niet dat het om verzamelingen van ‘rare’ dingen ging: het ging om zeldzame, merkwaardige dingen. Een rariteitenkabinet is een kast met rariteiten: naturalia, kunstvoorwerpen, historische en archeologische voorwerpen, alles bij elkaar. (dia 7)*

**** Plus Ultra betekent: steeds verder.*

Aarde als symbool voor je geboortegrond.

Aarde als symbool voor de plek waar je bent geboren. Kun je je daar iets bij voorstellen?

Ken je de uitdrukking: 'ergens geworteld zijn', of dat 'ergens je wortels liggen'? We maken dan een vergelijking van mensen met bomen of planten. Die zitten letterlijk vast in de bodem waarop en

waarin zij leven. Maar ook mensen kunnen zich heel erg verbonden voelen met hun geboorteland.

Als je dan een handje aarde meeneemt als je emigreert, neem je een stukje van je land mee, het land waar jij 'geworteld' bent.

Het zou kunnen dat mensen die zelf van het land leven, boeren dus, zo'n verbinding met de grond sterker voelen dan mensen die in de stad wonen. Dat de kunstenaar in zijn tintatorium iets doet met de tuinders die hier ooit werkten en leefden, is dus wel logisch. **(dia 8)**